

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jaromíra Jirsy jako soudce zpravodaje a soudců Jana Filipa a Pavla Rychetského o ústavní stížnosti stěžovatelky **Rímskokatolické farnosti Horní Planá**, se sídlem v Horní Plané, Náměstí 1, zastoupené JUDr. Matoušem Jírou, advokátem se sídlem v Praze 1, 28. října 1001/3, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 380/2019-141 ze dne 23. 4. 2019, rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 8 Co 1130/2018-118 ze dne 11. 10. 2018 a rozsudku Okresního soudu v Českém Krumlově č. j. 2 C 118/2017-91 ze dne 11. 6. 2018, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Českých Budějovicích a Okresního soudu v Českém Krumlově** jako účastníků řízení, a **Správy železniční dopravní cesty, státní organizace**, se sídlem v Praze 1, Dlážděná 1003/7, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

1. Stěžovatelka se v řízení před obecnými soudy jako žalobkyně domáhala nahrazení projevu vůle vedlejší účastnice (žalované) směřující k uzavření dohody o vydání jiné než zemědělské nemovité věci podle § 10 odst. 4 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi), ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon o majetkovém vyrovnání“.

2. Okresní soud v Českém Krumlově (dále jen „okresní soud“) žalobu napadeným rozsudkem zamítl, neboť nebyla splněna jedna ze zákonných podmínek vzniku nároku, a sice funkční souvislost žádané nemovitosti s nemovitostmi ve vlastnictví oprávněné osoby – církve nebo náboženské společnosti – podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání. Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) rozsudek okresního soudu potvrdil;

Nejvyšší soud (dále též „dovolací soud“) dovolání stěžovatelky odmítl pro nepřipustnost, neboť se krajský soud od ustálené rozhodovací praxe neodchyloval a nebyl důvod věc posoudit jinak.

3. Stěžovatelka se v řízení před Ústavním soudem domáhá zrušení napadených rozhodnutí pro porušení jejího práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a legitimního očekávání zmnožení majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“); odkazuje na závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013 (N 96/69 SbNU 465; 177/2013 Sb.), kterým Ústavní soud vyslovil ústavní konformitu přezkoumávaného zákona o majetkovém vyrovnání. Podle citovaného plenárního nálezu musí být vůdčím principem posuzování nároků podle uvedeného zákona vždy restituční účel, který ukládá aplikujícím orgánům interpretovat restituční zákony co nejvštrícněji k oprávněným osobám, v duchu snahy o zmírnění některých majetkových křivd, v jejichž důsledku byl majetek odňat. Obecné soudy podle stěžovatelky povahu řízení přehlédly a citovaný princip nerespektovaly. Výklad podmínky funkční souvislosti podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání ze strany obecných soudů je v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu. S danou námitkou se Nejvyšší soud nevypořádal, čímž porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu. Výkladem pojmu funkční souvislosti se obecné soudy dopustily zakázané svévole a odepření spravedlnosti.

4. Ústavní soud posoudil obsah ústavní stížnosti, která byla podána včas, osobou oprávněnou a řádně zastoupenou advokátem v souladu s § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), a dospěl k závěru, že je přípustná ve smyslu § 75 odst. 1 téhož zákona; je však zjevně neopodstatněná.

5. K povaze nároků církví a náboženských společností na vydání majetku podle zákona o majetkovém vyrovnání a existence jejich legitimního očekávání ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě již měl Ústavní soud opakovaně příležitost se vyjádřit, jak při samotném přezkumu ústavnosti uvedeného zákona (viz citovaný nálezný sp. zn. Pl. ÚS 10/13), tak při projednávání individuálních ústavních stížností jednotlivých oprávněných osob. Ústavní soud v nálezu nálezný sp. zn. III. ÚS 3397/17 ze dne 29. 1. 2019 (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná z <https://nalus.usoud.cz>) dospěl k závěru, že právo na tzv. legitimní očekávání na vydání historického církevního majetku v restituci (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky) není porušeno v případě, bylo-li očekávání založeno v potřebě budoucího vydání zákona, nikoli v důvěře v již státem vydaný právní akt, který by konkrétně jeho předmět a konkrétní subjekty vymezil. Legitimní očekávání, založené v § 29 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, bylo „transformováno“ zákonem o majetkovém vyrovnání do konkrétních majetkových práv konkrétních subjektů práva a přestalo tak ve své původní podobě existovat; restitučních nároků se proto lze dovolávat jen v mezích stanovených tímto zákonem.

6. Rozhodnutím odčinit toliko některé (nikoli všechny) majetkové křivdy proto zákonodárce neporušuje legitimní očekávání oprávněných subjektů ani další ústavně zaručená práva. Stanoví-li zákon pro vznik restitučního nároku určité podmínky (legitimní, nediskriminující – jako tomu v projednávané věci podle nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/13 je) a aplikující orgány – především soudy – tyto podmínky přezkoumatelným způsobem vyloží a použijí na konkrétní projednávaný případ, své závěry v odůvodnění vydaných rozhodnutí přesvědčivým způsobem obhájí, není jejich postupu z ústavněprávního hlediska co vytknout.

7. Ústavní soud nepřisvědčil námitce, že obecné soudy dostatečně nepřihlédly k restitučnímu charakteru sporu. V řízení nebylo zpochybněno postavení stěžovatelky jako oprávněné osoby ve smyslu § 3 zákona o majetkovém vyrovnání a za jiných skutkových okolností není vyloučeno, že by její žalobě bylo vyhověno. Jelikož je však vznik nároku na vydání jiné než zemědělské nemovité věci podle § 10 odst. 4 zákona o majetkovém vyrovnání navázán na splnění podmínky funkční souvislosti sousedních pozemků [§ 7 odst. 1 písm. a) téhož zákona], jež v posuzované věci splněna nebyla (jak bylo z pohledu Ústavního soudu bezpečně prokázáno – viz dále), nemohla být stěžovatelka se svou žalobou úspěšná. Postavení oprávněné osoby nezaručuje automatický úspěch ve sporu o uplatněný restituční nárok, aktivní legitimace je pouze jednou z několika zákonných podmínek, jež musejí být kumulativně splněny; nejsou-li splněny, nelze oprávněné osobě restituční nárok přiznat (shodně srov. již citovaný nález sp. zn. III. ÚS 3397/17).

8. Příznivý výsledek řízení nezaručuje účastníku řízení ani právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a násl. Listiny, jež měly obecné soudy ve věci stěžovatelky porušit; jeho smyslem je garance procesních práv zajišťujících účastníkům řízení rovné postavení s rovnými příležitostmi vyjádřit se ve věci ke všem relevantním skutečnostem a právem dočkat se v soudním rozhodnutí jeho přesvědčivého odůvodnění včetně vypořádání všech námitek a procesních (zejména důkazních) návrhů. Ani v tomto ohledu nebyla stěžovatelka v řízení před obecnými soudy na svých právech zkrácena.

9. Stěžovatelka se s obecnými soudy rozchází v náhledu na otázku, zda unesla břemeno tvrzení a důkazní břemeno ve vztahu k funkční souvislosti dotčených pozemků ve smyslu § 7 odst. 1 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání. Uvádí, že obecné soudy vyložily pojem „funkční souvislost“ rozporně s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu jako sjednocovatele rozhodovací praxe obecných soudů. Ve skutečnosti s ní však obsahově polemizuje a považuje ji za nesprávnou, nepřiměřeně restriktivní a zkracující ústavní práva oprávněných osob. Náhled stěžovatelky Ústavní soud nesdílí.

10. Ústavní soud považuje úvahy, jež obecné soudy vedly k zamítnutí žaloby stěžovatelky, za logické, srozumitelné a dostatečně odůvodněné. Obecné soudy nezpochybily tvrzení stěžovatelky, že předmětný pozemek tvořil její historický majetek; ve věci však podle jejich závěru nebyl naplněn jeden z předpokladů vzniku restitučního nároku – podmínka funkční souvislosti. Její neexistenci obecné soudy posoudily na základě faktické využívanosti dotčených pozemků, a to (s ohledem na znění zákona) jak ve vztahu k minulosti, tak k současné době. V řízení před obecnými soudy bylo prokázáno, že stěžovatelka svůj pozemek, k němuž dovozuje funkční souvislost žádaného pozemku, vůbec nevyužívá. Není-li definován účel, jakému užívání pozemku slouží, lze stěží dovozovat jeho funkční souvislost se sousedním pozemkem ve vlastnictví České republiky, spravovaným vedlejší účastnicí, na jehož část si nyní stěžovatelka činí nárok. Doslova k tomu okresní soud v bodě 14 napadeného rozsudku uvádí: „... žalobkyně odůvodňuje svůj návrh na vydání pozemku o výměře přibližně 25 000 m² tím, že potřebuje zajistit přístupovou cestu ke svému pozemku o výměře 331 m², který ani nevyužívá, takže ani není známo, jaká funkce pozemku nutně souvisí s funkcí požadovaného pozemku. Pokud by bylo prokázáno, že pozemek žalobkyně parc. č. 430/3 není dostatečně spojen s veřejnou cestou, a pokud by vlastník přilehlého nestrpěl užití části svého pozemku, pak by jistě mohla požadovat zřízení nezbytné cesty podle § 1029 a následují o. z., neboť si nedostatek přístupu nezpůsobila hrubou nedbalostí, či úmyslně. Kromě toho se nezpevněná cesta k pozemku žalobkyně používá, aniž by proti tomu vlastník cokoliv namítal. Navíc případná přístupová cesta vede po zcela zanedbatelném okraji požadovaného pozemku. Nelze proto dovodit, že by žalobkyně bez vydání části pozemku parc. č. 430/5 nemohla řádně

využívat svůj pozemek parc. č. 430/3.“ Závěr okresního soudu, krajským soudem potvrzený a jinými slovy dále rozvedený, považuje Ústavní soud za logické vyústění provedeného dokazování a uplatnění zásady volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.).

11. Ústavní soud se proto neztotožňuje s náhledem stěžovatelky, podle kterého výměra pozemků ani jejich tržní hodnota nemůže hrát pro posouzení funkční souvislosti roli. S výkladem pojmu funkční souvislosti předkládaným stěžovatelkou se přílehavě vypořádal již okresní soud, který v bodě 16 uzavřel: „*pojem funkční souvislosti tak, jak jej chápe žalobkyně, odporuje smyslu a účelu § 7 odst. 1 ZMVC, neboť každá věc patřící v minulosti do církevního majetku byla součástí majetkové podstaty a sloužila jako zdroj k financování provozu církevní osoby, takže by pak pro vydání nemovitých věcí i od povinných osob podle § 4 písmeno c) a d) ZMVC stačilo prokázat, že konkrétní věc je historickým majetkem, což by však bylo v rozporu s účelem § 7 odst. 1 ZMVC omezujícím vydání pouze na nemovité věci, které funkčně souvisí s jiným nemovitým majetkem oprávněné osoby.*“ Ústavní soud k uvedenému posouzení nemá co dodat.

12. Nejvyšší soud shledal rozhodnutí odvolacího soudu souladným s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu a své rozhodnutí odůvodnil pečlivě a přesvědčivě – žádná procesní práva stěžovatelce svým postupem ani rozhodnutím neupřel.

13. S ohledem na výše uvedené Ústavní soud neshledal v postupu obecných soudů pochybení. Ústavní stížnost proto mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítl podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2019

Jaromír Jirsa v. r.
předseda senátu

Za správnost:
Jana Němečková